

Turizm Meslek Örgütlerinde Etik Kurallar Paneli

Murat AZALTUN

Anadolu Üniversitesi

Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu

16 Nisan 2004 tarihinde Turizm Haftası etkinlikleri bünyesinde "Turizm Meslek Örgütlerinde Etik Kurallar Geliştirme ve Mevcut Uygulamalar" paneli yapıldı. T.C. İstanbul Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Doğu Üniversitesi'nin işbirliği ile düzenlenen paneli Doğu Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Müdürü Gülsen Kahraman yönetti. Panel öncesi açılış konuşmasını yapan Doğu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Talha Dinibütün etik ve ahlak kavramlarının bilimsel tanımlarını yaptıktan sonra, meslek örgütleri dahil ülkemizdeki tüm kurum, kuruluş ve işletmeler tarafından temiz topluma ulaşma hedefinin bir aracı olarak etiğin kullanılmasının gerektiğini belirtti.

Panel başkanı Gülsen Kahraman turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli olan kültürel mirasın, sosyal değerlerin, çevrenin ve yerel kültürlerin özgünlüğünün korunması sürecinde etik kuralların önemli olduğunu belirttikten sonra, etik kuralları, "herhangi bir sektörde profesyonel anlayışın oluşumunu ve sürdürülmesini sağlayan, kabul görmüş davranış biçimleri" olarak tanımladı. Daha sonra ise, etik konusunda üniversiteler dahil meslek örgütlerinde nelerin yapıldığını açıklamaları için panelistlere sıra ile söz verdi.

Panelin ilk konuşmacısı olan Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nden Doç. Dr. Perran Akan Turizm Etiği Evrensel Prensipleri hakkında bilgiler verdi. Doç. Dr. Perran Akan'ın konuşmasında öne çıkan konular aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Etiğin öğretilerilebilir olup olmadığı tartışılrsa da, bu konunun öneminin kavratılması ve gündemde tutulması açısından ders programlarında yer almalıdır. Boğaziçi Üniversitesinin Turizm İşletmeciliği Bölümünde "Meslek Etiği" dersi vardır ve üniversitelerde meslek etiğinin ders olarak okutulduğu bölümler giderek artmaktadır.
- Meslek Etiği dersinde genel etik prensipler, çevre bilinci, tüketici hakları, çalışan hakları, işyeri güvenliği, ayrımcılığın önlenmesi, ticari sınırların saklanması, kamu ilişkilerinde dürüstlük, toplum davranış ve taleplerine duyarlılık vb. konular incelenmektedir.
- Etik insanların refahı için doğruyu yapmaktır. Paydaşların çıkarlarının ve haklarının korunması için

en iyinin aranması gerekir. Yazılı olmayan kurallar bellekte kalmaz. Kurum ve kuruluşlar etik kurallarını geliştirmeli, yaygınlaştırmalı, benimsetmeli ve dökümantasyonunu yapmalıdırlar.

- Dünya Turizm Örgütü (DTÖ) 10 başlık altında Turizm Etiği Evrensel Prensiplerini geliştirdi. Ne yazık ki DTÖ bu prensiplerin uygulamaya geçirilmesi için bir eylem planı henüz geliştirmemiştir.
- DTÖ'nün geliştirdiği Turizm Etiği Evrensel Prensipleri ülkemizdeki turizm meslek örgütlerince yapılacak meslek etiği çalışmaları için iyi bir başlangıç noktasıdır.

Panelin ikinci konuşmacısı Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) Meslek Eğitim Hizmetleri Genel Müdürü Burç Bayülken'di. Bayülken, önce TÜRSAB'ı tanıtıcı bilgiler daha sonra ise TÜRSAB'ın faaliyetleri hakkında bilgiler verdi. Özel TÜRSAB Meslek Lisesi açılması, enformasyon memurluğu sınavlarında Bilkent Üniversitesi ile işbirliği yapılması, yeni TÜRSAB yasası ile ilgili çalışmalar, seyahat acentalarını ilgilendiren hukuki dosyaların izlenmesi üzerinde durduğu konulardı. Bayülken konuşmasında TÜRSAB'ın etik kurallar geliştirme konusunda bir çalışmasının olup olmadığı hakkında somut bilgiler vermedi.

Panelin üçüncü konuşmacısı Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB) Yönetim Kurulu üyesi Sevda Yılmaz'dı. TÜROB'un etik kurallar geliştirmesi konusunda yaptığı çalışmalardan ziyade, TÜROB'un ve üyelerinin etik yaklaşımı destekleyen faaliyetleri ile ilgili aşağıdaki örnekleri verdi:

- Sektörde eğitilmiş ve yetenekli gençlerin çalışması gerektiği için turizm eğitimi konusunda TÜROB üniversitelerle işbirliği yapmaktadır.
- Tesislerin sınıfında tanıtılması şarttır. Tanıtımlarında olmadıkları sınıfta imiş gibi görünen ve böylece haksız rekabete yol açan tesislerin mücadele edilmektedir. Özellikle üye seçimlerinde titiz davranılmaktadır.
- Suyun doğru kullanımı (tüketimin azaltılması için musluğa süzgeç takılması gibi), dönüşümlü kağıtların kullanımı, enerji tasarrufu sağlayan sistemler konusunda üyelere destek olunmaktadır.
- Seyahat acentaları ile konaklama tesislerinin iş

ilişkilerinin çerçevesini belirleyen sözleşmeler hazırlanması ve hükümlerinin uygulanması konusunda üyelere destek olunmaktadır.

- Çevrenin ve kültürel değerlerin korunması ve yaşatılması konusunda uygulamaları olan tesisler desteklenmektedir. Örneğin; Antik Otelin inşaatı sırasında bulunan 5. Yüzyıla ait sarnıcın korunması; Armada Otel'in düzenlediği Hıdrellez etkinlikleri vb.

Panelin dördüncü konuşmacısı Turizm Yatırımcılar Derneği (TYD) Başkanlık Danışmanı Sunuk Pasiner'di. TYD'nin turizm yatırımcıları tarafından kurulduğunu Türkiye'deki 23 milyar dolarlık özel sektör turizm yatırımının 16 milyar dolarının 180 TYD üyesine ait olduğunu belirtti. Konuşmasında sivil toplum örgütlerinin öneminin giderek arttığını ve uluslararası sermayenin yatırım kararı alırken sivil toplum örgütlerinin (meslek örgütleri) varlığını aradığını belirtti. DTÖ etik kuralları geliştirirken tüm ülkelerde uyguladığı anketleri kullandığını ve geliştirdiği etik prensiplerinin yine tüm ülkelere tavsiye niteliğinde olduğunu vurguladı. Daha sonra ise DTÖ Turizm Etiği Evrensel Prensiplerini maddeler halinde açıkladı.

Panelin son konuşmacısı Turist Rehberleri Birliği (TUREB) Yürütme Kurulu üyesi Nur Öztürk yaptığı konuşmasında aşağıdaki konulara değindi:

- Etik yazılı kurallar değildir. Etik daha çok neleri yaparsam vicdanım rahat eder sorusunu kişinin yanıtlaması ile ilgilidir. Dolayısıyla kişiler bilinçli ve eğitilmiş oldukça etikle ulaşılacak istenen hedefe yakın davranış ve eylemler sergileyecektir.
- Aşağılayan, emreden, gücünü gösterenin makbul olmaya başladığı günümüzde, kaybedilmeye yüz tutan beyefendilik ve hanımefendiliğimizin tekrar kazanılması gerekir.
- TUREB üyelerinin niteliklerini artırmak için hizmet içi seminerler vermektedir. Bu seneki hizmet içi seminerlerde etik konusunda eğitimler verilmiştir. Etik konusundaki çalışmalar interaktif olarak yapıl-

mış ve seminer notları Doç Dr. Şükrü Yarcan tarafından düzenlenerek TUREB'in web sayfasında yayımlanmıştır.

- Toplumsal ve tarihi değerlerin korunması için insanımızın bilinç seviyesinin yükseltilmesi gerektiğini düşünen TUREB bu bilinci yükseltici projeler geliştirmektedir. Örnek olarak Çocuk Müze projesi verilebilir. Bu proje dahilinde kenar semtlerdeki okullardan 15 kişilik öğrenci grupları müze ziyaretlerine götürülmekte, bu geziler sırasında geliştirilen oyunlar ile müzelerdeki eserler ve onların simgelediği tarihi olaylar renkli ve öğretici kılınmaya çalışılmaktadır.

Panelin soru cevap kısmında ortaya çıktığı üzere şu an meslek örgütlerinin yazılı etik kuralları mevcut değildir. Etik kuralların geliştirilmesi konusunda meslek örgütlerinde herhangi bir çalışma başlatılmamıştır ve gündemlerinde böyle bir çalışmanın yapılması konusu yoktur. Elbette turizm meslek örgütlerimiz faaliyetlerinde etik yaklaşım sergilemekte ve üyelerinin etik davranışlarını desteklemektedirler. Ancak, tüm turizm meslek örgütlerinin DTÖ Meslek Etiği Evrensel Prensiplerini referans alarak kendi örgütlerinin etik kurallarını geliştirmeleri ve yazılı hale getirmeleri gerekmektedir. Böylece panelin düzenlenme amaçlarında biri olan "Turizm Meslek Örgütlerinde Etik Kurallar Geliştirilme" sürecinin başlatılması da sağlanmış olacaktır. Ayrıca, geliştirilen etik kuralların meslek örgütü üyelerince benimsenmesi sağlandıkça, temiz toplum özlemine ulaşmada önemli adımlar atılmış olacaktır. Turizm Haftası bünyesinde düzenlenen panelin konukların karışılmasından kokteyl sonrası uğurlanmasına kadar organizasyonun başarılı olması ve yoğun bir dinleyici kitlesi önünde yapılmış olması da diğer vurgulanması gereken konulardır.

Gönderilme tarihi
Kabul

: Nisan2004
: Nisan 2004

Yrd. Doç. Dr. Murat Azaltun. Anadolu Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Yunusemre Kampusu, 26470 Eskişehir.

E-mail : mazaltun@anadolu.edu.tr